

Міністерство освіти і науки України
Інститут інноваційних технологій і змісту освіти
Національний мобільний оператор «Київстар»

Формування культури користування мобільним зв'язком (методичні рекомендації)

Міністерство освіти і науки України
Інститут інноваційних технологій і змісту освіти
Національний мобільний оператор «Київстар»

Формування культури користування мобільним зв'язком (методичні рекомендації)

Київ 2007

Видання підготовлено у рамках програми «Мобільна культура», основна мета якої - формування коректного користування мобільним зв'язком учнями (за підтримки національного мобільного оператора «Київстар»).

Методичні рекомендації присвячено висвітленню актуальних проблем безпеки використання інформаційних технологій, формуванню культури користування мобільним зв'язком серед учнів.

Для педагогічних працівників, викладачів, практичних психологів, соціальних педагогів загальноосвітніх навчальних закладів.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН № 1.4/18-Г-2232 від 14.12.2007)

За загальною редакцією: Жебровського Б. М. – перший заступник Міністра освіти і науки України, Литовченко І.В. - Президент компанії «Київстар»

ПЕРЕДМОВА

Сучасний світ з його все більш зростаючими темпами життя несе в собі нову поведінку людей, що, у свою чергу, відтворює нові культурні цінності. Одна з найактуальніших проблем пов'язана із впливом високотехнологічних засобів комунікації на культуру поведінки та свідомість дітей і молоді.

В українському суспільстві з'явилося таке поняття як «мобільна культура». За статистикою, кожен другий українець має мобільний телефон, а багато хто – і не один. Фахівці говорять, що так само, як з початком автомобільної ери виникла необхідність врегулювати дорожній рух, те саме необхідно зробити з етикою спілкування по мобільному телефону.

За ініціативи компанії «Київстар» центром суспільно-інформаційних технологій «Соціальна перспектива» в червні 2007 року було проведено дослідження «Вплив мобільного зв'язку на поведінкові норми українського соціуму». Мета – визначити рівень і стан існуючої культури користування мобільним зв'язком в Україні. Результати дослідження ще раз підтвердили, що українське суспільство, зокрема молодь, розуміючи поняття «мобільна культура», не завжди дотримується її етичних норм. Крім того, соціальне опитування показало, що існує потреба у формуванні та поширенні етики користування мобільним зв'язком. Молодь переважно розуміє необхідність переводити мобільний телефон у беззвучний режим у громадських закладах. Однак, це стосується лише церкви, лікарні та закладів культури, а ось навчальні заклади залишаються осторонь. Така тенденція обумовлена надзвичайними темпами розвитку інформаційних технологій. Розвиток мобільної телефонії і розвиток культури їх використання має відбуватися одночасно, бо в іншому разі неможливе становлення інформаційного суспільства європейського рівня.

Тому дітей та молодь необхідно привчати до цивілізованого спілкування з самого раннього віку, разом із формуванням загальнокультурних цінностей, навчити їх користуватися мобільним зв'язком у громадських місцях, дотримуючись правил мобільного етикету та поважаючи свободу оточуючих, тобто приділяти значну увагу вихованню молоді згідно з етичними правилами користування мобільним зв'язком.

Необхідно зазначити, що низький рівень культури в умовах розвитку інформаційних технологій чинить негативний вплив на безпеку життя дітей і молоді. Йдеться про використання мобільних телефонів і загалом продуктів інформаційного прогресу як засобів прояву насилля в школі.

Неправомірні дії з використанням мобільного зв'язку та нехтування культурними нормами цивілізованого спілкування не лише ставлять людину у залежне становище, але й наносять величезну моральну шкоду людству і є серйозною перепорою на шляху становлення суспільства європейського рівня.

Міністерство освіти і науки робило і робить певні кроки з метою розробки стратегічних

напрямків національного виховання дітей та молоді. Міністерством був виданий наказ №420 від 24.05.2007 року «Про використання мобільних телефонів під час навчального процесу», згідно з яким школярам заборонено користуватися мобільним телефоном під час занять. Однак це не вирішує питання формування культури користування мобільним зв'язком серед школярів у необхідній мірі. Саме тому національний мобільний оператор «Київстар» виступив ініціатором впровадження освітньої програми для середніх навчальних закладів, яка має на меті виховання у школярів культури користування мобільним телефоном як в школі, так і за її межами.

10 липня 2007 року був підписаний Меморандум про співробітництво між Міністерством освіти і науки України та компанією «Київстар», яким обидві сторони засвідчили об'єднання зусиль у рамках програми «Мобільна культура», яка спрямована на формування етики спілкування по мобільному телефону учнівської молоді, виховання культури користування мобільним зв'язком серед школярів.

Моральне обличчя дитини, етика її поведінки та взаємин складаються не стихійно, а формуються в ході навчально-виховного процесу, який здійснюється школою, сім'єю, громадськістю. Надзвичайно важливу роль у вихованні нової людини відіграють заклади освіти. Саме тут у дітей і молоді формується розуміння етики і моралі, виробляються характер та переконання, ставлення до колективу, до самого себе.

Головна мета методичних рекомендацій полягає у роз'ясненні основних правил мобільного етикету та культури спілкування по мобільному телефону та донесення до молодшого покоління необхідності їх дотримання.

Розробка методичних рекомендацій щодо проведення занять, присвячених проблемі формування мобільної культури серед молоді України, і є спільним завданням Міністерства освіти і науки та національного мобільного оператора «Київстар».

Розділ 1. Методичні основи організації навчально-виховної роботи з проблеми формування «мобільної культури»

Переходячи до розгляду поняття «мобільна культура», слід звернути увагу на загальнокультурні цінності суспільства. Зовнішня культура людини пов'язана із внутрішньою культурою, з моральними почуттями й уявленнями. Особа не може вважатися освіченою без знання правил етикету. Ми намагаємося демонструвати нашу ввічливість, повагу до старших, чемність та порядність. Отже, ці якості необхідно також переносити з площини особистого спілкування у площину спілкування по мобільному телефону.

Низький рівень культури поведінки дітей та молоді – надзвичайно актуальна проблема в житті нашого суспільства, а особливо культура користування мобільним зв'язком. Недарма кажуть, що в нас більше освічених людей, аніж вихованих. А тим паче, коли мова йде про дотримання етичних норм користування мобільним телефоном.

Педагогічним колективам навчальних закладів слід звернути увагу на розвиток якостей морального орієнтування в оточуючому середовищі, уміння задовольняти важливі потреби в культурі спілкування по мобільному телефону. Пояснення учням необхідності дотримання етичних норм використання мобільних телефонів як в школі, так і за її межами має якомога швидше увійти до педагогічного арсеналу педагогів.

Культура поведінки і спілкування по мобільному телефону втілює в собі результати виховання, ступінь розвитку моральної свідомості особистості в цілому. Визнання школярами загальних правил поведінки, знання основних категорій етики, а тим паче визнання правил мобільного етикету – ще не показник мобільної культури особистості. Знання повинні знайти форму виявлення в діяльності, спілкуванні, відбиваючи глибину засвоєння норм мобільної поведінки і здатність втілити їх у життя. Тому методами формування мобільної культури є не лише освіта, а й вироблення навичок поведінки, організація діяльності і спілкування учнів, створення ситуацій вибору.

Водночас проблема виховання мобільної культури у дітей з раннього віку набуває неабиякої актуальності. Тому нагальне завдання – змінювати стереотипи, сприяти дотриманню норм мобільної культури. Зокрема, необхідно робити це через проведення широкої просвітницької роботи, спрямованої на впровадження норм етичного користування мобільним телефоном на рівні виховання загальнокультурних цінностей у свідомість громадян.

Проблема низького рівня мобільної культури є серйозною перепорою на шляху становлення інформаційного суспільства.

Розділ 2. Напрямки до обговорення питання популяризації правил мобільного етикету серед молоді

Міністерство освіти і науки України разом з національним мобільним оператором «Київстар» розробило орієнтовний план проведення навчальних занять на уроках позакласного читання, присвячених проблемі поширення правил мобільного етикету серед молоді України. Знання і використання правил мобільного етикету – це ознака вихованості і високої культури спілкування.

Однак формування мобільної культури серед учнівської молоді шляхом методично-виховної роботи не повинно обмежуватися одним заняттям на уроках позакласного читання, а має набути системного характеру, тобто темі формування мобільної культури має бути присвячено кілька занять. Нове заняття повинно відповідати новому правилу мобільного етикету. Таким чином значно легше донести до дітей необхідність і важливість сприйняття та дотримання етичних правил спілкування по мобільному телефону.

Орієнтовний текст лекцій:

Бурхливий розвиток інформаційно-комунікативного обладнання в світі стає нам ближчим і більш зрозумілим з точки зору доступності користування тими чи іншими електронними засобами, серед яких чільне місце посідає можливість користування засобами і функціями мобільного зв'язку. Ми вже настільки звикли до переваг такого виду спілкування, що часто не помічаємо, як в процесі мобільного спілкування не зважаємо на оточуючу нас дійсність. Ми поважаємо власне право на спілкування, нехтуючи іншими правами та обов'язками, що знайшли своє гідне відображення в Конституції України. На цьому етапі вашого життя головним обов'язком є навчання, навчання сумлінне і старанне. Ви не повинні пропускати жодного слова вчителя, жодного його пояснення. Саме тому недопустимим є користування мобільним зв'язком під час навчальних занять. На уроці головне ваше завдання – навчатися і спілкуватися з вчителями, а інше спілкування, навіть з батьками, можна здійснювати в час, вільний від навчальних занять. А щоб ваші батьки не хвилювались, дайте їм розклад, в якому буде зазначений час уроків і перерв, попередньо домовившись з батьками, що вони телефонуватимуть вам лише під час перерв.

Вимикаючи мобільний телефон під час занять, ви можете бути впевнені, що не пропустите жодного дзвінка від друзів або батьків завдяки послугам «Голосова пошта» та «Вам дзвонили», які пропонує національний мобільний оператор,

Проте, говорячи про мобільне спілкування взагалі, можна зробити висновок про недостатній рівень мобільної етики, і не лише серед молоді. Основні правила мобільного етикету допоможуть вам зрозуміти, де межа між особистою свободою спілкування і нормами соціальної поведінки.

1. Намагайтеся вимикати мобільні телефони там, де є застереження «Будь ласка, вимкніть мобільний телефон».

Мобільний телефон – це досить складний електронний пристрій з великою кількістю різного роду випромінювань. Проекспериментуйте з вашим телефоном – покладіть його біля звичайного увімкненого радіоприймача та зателефонуйте на нього. Ви почуєте, як в мелодію, що лунає з радіоприймача, примішуються неприємні шуми. Це означає, що радіосигнал, який приймає мобільний телефон разом із дзвінком, впливає на інші електронні пристрої. Тепер уявіть, що в лікарні випромінювання мобільного телефону заважає роботі пристроїв, від яких залежить життя людини чи коректність встановлення причин хвороби. Користуватись мобільним зв'язком у медичних закладах недопустимо.

Всі ми часто дивимось на небо і спостерігаємо за літаками. Чи замислювались ви над тим, як же вони літають, оскільки на небі немає таких шляхів і такої розмітки, як на дорогах? Літаки летять не збиваючись з курсу за допомогою радіолокаційних пристроїв, принцип роботи яких схожий з принципом роботи звичайного радіоприймача. Отже, мобільний телефон може негативно вплинути на надточні пристрої літака, особливо при зльоті та посадці.

Слід завжди пам'ятати це правило – від нього залежить життя людей. Вимкнений мобільний телефон в установах з великою кількістю радіоапаратури – запорука нашої безпеки.

2. Пам'ятайте, що треба переводити свій мобільний телефон в режим «без звуку» або користуватися послугою «Голосова пошта» у театрах, музеях, кінотеатрах, на виставках.

Більшість з нас із задоволенням проводить вільний час у кінотеатрі, переглядаючи новинки кінопрокату з цікавим сюжетом, активним дійством і улюбленими акторами... І більшість з нас відволікає, коли в напружений момент тишу порушує сигнал мобільного телефону.

Мобільні оператори подбали про такі ситуації, налагодивши послугу «Голосова пошта», яка вмикає автовідповідач у разі вимкненого мобільного телефону. Просто замовте цю послугу у мобільного оператора і відпочивайте, насолоджуючись цікавим дійством та грою улюблених акторів. Налаштувавши послугу «Голосова пошта», ми виказуємо нашу повагу до оточуючих нас людей і до акторів театру, які працюють заради нас, глядачів.

Режим мобільного телефону „без звуку” буде доречним в музеях та на виставках, де ніщо не повинно заважати оточуючим милуватись мистецтвом. А у разі потреби можна вийти з зали і відповісти на дзвінок, не відволікаючи інших людей.

3. Оберіть такі рінгтони, які приємні вам і водночас не будуть турбувати оточуючих.

Скільки людей, стільки й уподобань – це можна сказати і про музичні уподобання. З таким музичним різноманіттям, яке існує, важко вибрати собі якийсь один унікальний рінгтон, але те, що подобається вам, може не сподобатись, і навіть образити інших. Поважайте, будь-ласка, оточуючих вас людей, не ставте на свій мобільний телефон дратівливі мелодії, грубі вислови, неприємні звуки й пісні специфічних музичних жанрів.

4. Установіть мінімальну гучність сигналу мобільного телефону, коли ви відпочиваєте разом з іншими людьми.

Вам же цікаво відпочивати з вашими друзями в громадських місцях, таких як кафе або ігрові спортивні майданчики. Ваша компанія весело проводить час разом, і вам було б неприємно, якби в когось з оточуючих голосно дзвонив мобільний телефон. Це є неповагою до оточуючих – тим самим людина свідчить, що їй цікавіше із співрозмовником, який телефонує, ніж з присутніми. Не дозволяйте собі демонструвати зневагу до оточуючих, поставте рінгтон вашого телефону на мінімальну гучність, а в разі дзвінка чемно вибачтеся перед присутніми і відійдіть у тихе місце для розмови.

5. У громадських місцях: бібліотеці, магазинах, транспорті, ліфті намагайтеся розмовляти по мобільному телефону максимально тихо та коротко.

Своїми розмовами ви можете заважати оточуючим, тим самим виказуючи до них неповагу. Оточуючим вас людям зовсім не цікаво знати про ваші справи та слухати ваші теревені з друзями. Краще вибачтеся перед тим, хто вам телефонує, та передзвоніть йому пізніше, коли ви будете насамоті, або говоріть максимально тихо. Доречі, вихована людина, що телефонує, обов'язково поцікавиться, чи зручно її співрозмовнику розмовляти в цей момент, або слід перетелефонувати пізніше.

6. Більшість сучасних телефонів фіксує номер, з якого зроблено виклик, і повідомляє про пропущені дзвінки. Якщо вам не відповіли відразу, не варто повторювати виклик – наберіться терпіння і зачекайте, доки абонент зможе передзвонити вам.

Існує «золоте» правило п'яти викликів, яке підказує нам оптимальну кількість гудків в слухавці. Неетично тримати слухавку до моменту, коли оператор відключає дзвінок (це, як правило, відбувається після 12-15 гудка). Зачекайте п'ять гудків, ваш виклик побачать і перетелефонують у зручний час.

7. Небажано телефонувати на мобільний до 9 години ранку і після 22 години вечора – ваш абонент і члени його родини можуть відпочивати, і ваш дзвінок може бути дуже недоречним.

Щойно ми мали розмову про етикет користування головною функцією мобільного телефону – безпосереднім зв'язком між людьми, переваги якого тісно пов'язані з особистісним спілкуванням. Хоча функції сучасних мобільних телефонів не обмежуються лише простою можливістю зробити або прийняти дзвінок – вони набагато ширші. Іншим важливим елементом мобільної культури слід вважати користування найбільш розповсюдженими, після особистісного спілкування, функціями мобільних телефонів, такими як SMS, MMS, фотокамерою, музичним програвачем (mp3-плеєром).

8. Якщо під час вистави або в бібліотеці вам потрібно терміново відправити SMS або інше повідомлення, вимкніть сигнал клавіатури – він може заважати оточуючим, відволікати їх від виставою чи від читання книжок або навіть дратувати.

9. Тестування вашого телефону на рівень гучності рінгтонів краще проводити вдома, а не

в громадських місцях – ви можете просто налякати людей несподіваними гучними звуками. Слухати музику зі свого телефону краще теж вдома або зі згоди всіх присутніх людей (наприклад, в гостях у кімнаті, де зібралися друзі), тому що музичні смаки у більшості відрізняються. І навіть користуючись навушниками, слід встановлювати мінімальну гучність, аби чути зовнішні звуки. Особливо це актуально, коли ви переходите проїжджу частину. Цінують власне життя, воно у вас єдине!

10. Недопустимим є використання чужих мобільних телефонів та повідомлення номерів третім особами без згоди їхніх власників.

Поважайте приватність – не читайте текстові повідомлення та не переглядайте список дзвінків у чужому телефоні без дозволу. Навіть якщо це ваші друзі або близькі знайомі. Правила етикету також говорять про те, що недопустимим є передача телефонних номерів без згоди їхніх власників. Поводьтеся з оточуючими людьми так, як би ви хотіли, щоб вони поводитись із вами.

11. Фотографуючи або знімаючи відео на свій мобільний телефон, поважайте приватне життя інших людей.

Надзвичайно важливим аспектом безпеки дитини є використання такої функції мобільного телефону, як відеорекамери, в корисному руслі. Обов'язково запитуйте про можливість зйомки у оточуючих, про кого ви хотіли б згадати пізніше. І вже зовсім неприпустимо знімати на власний телефон насилля. Сьогодення характеризується бурхливим сплеском невмотивованої жорстокості. Така поведінка не може бути гарним прикладом для наслідування, замислитесь над цим, будь-ласка!

Національний мобільний оператор «Київстар» подбав про безпеку підлітків, випустивши в світ нову послугу «Мобільний Маячок», суть якої полягає в активізації, за обов'язкової згоди підлітка, функції пошуку мобільного телефону. Відтак, у разі потреби, батьки завжди придуть на допомогу і не дозволять вас скривдити. Поважайте ваших найкращих друзів – ваших батьків: чим більше вони знають про вас, тим кращі ваші з ними стосунки, тому що в хвилях бурхливого життя ви можете виявитися безпорадними перед насиллям, а ваші батьки вчасно придуть на допомогу.

Питання до обговорення з проблем мобільного етикету

1. Визначення понять «мобільна культура», «мобільний етикет». Дотримання правил мобільної поведінки – дієвий вияв поваги до оточуючих.

2. Зміст поняття «культура спілкування». Правила культури спілкування. Формування культури спілкування підлітків з дорослими та однолітками.

4. Зміст поняття «приватне життя». Правила поваги до приватного життя інших осіб з точки зору мобільного етикету.

5. Роль правил мобільного етикету у повсякденному житті.

Практичні заняття

1. Підготувати доповіді про дотримання мобільного етикету як в школах, так і в громадських місцях: кінотеатрах, театрах, бібліотеках, музеях тощо.

2. Придумати гумористичні мініатюри, розіграти короткі сценки, що спонукають дітей помічати помилки у користуванні мобільним зв'язком, та виправити їх.

3. Описати портрет вихованої людини.

Після проведення занять пропонується перевірити рівень мобільної культури серед молоді.

Тестове завдання для підлітків шкільного віку

«Чи знайомі ви з правилами мобільного етикету?»

1. В яких місцях потрібно вимикати мобільний телефон?

А. В установах з великою кількістю радіоапаратури.

Б. В установах з великою кількістю людей.

В. В установах з великою кількістю автомобілів.

2. Коли доцільно використовувати послугу «Голосова пошта»?

А. Вдома.

Б. На вулиці.

В. У кінотеатрах.

3. В яких випадках доцільно перемикає власний мобільний телефон в режим „без звуку”?

А. На уроках.

Б. В музеях та кінотеатрах.

В. В лікарнях.

4. В якій ситуації можливо використовувати рінгтони з грубими висловами та неприємними звуками?

А. В школі.

Б. На курсах іноземних мов.

В. Це недопустимо в жодному разі.

5. Ваші дії в ситуації, коли в кафе, де ви відпочиваєте з друзями, дзвонить ваш мобільний телефон.

А. Радісно і голосно відповісти на дзвінок.

Б. Вибачитися перед друзями і відповісти на дзвінок.

В. Вибачитися перед друзями, відійти в тихе місце і відповісти на дзвінок.

6. Скільки гудків доречно чекати, якщо ви телефонуєте?

А. Поки оператор не відключить, оскільки тому, кому ви телефонуєте, дуже подобається власний рінгтон.

Б. Не більше п'яти гудків.

В. Поки оператор не відключить, а потім ще декілька разів зателефонувати.

7. В який час небажано телефонувати на мобільний телефон?

А. Це завжди можливо.

Б. З 9 ранку до 22 годин вечора.

В. З 22 годин вечора до 9 годин ранку.

8. Ваші дії в бібліотеці перед відправкою SMS.

А. Вимкнути сигнал клавіатури і відправити SMS.

Б. Голосно вибачитися перед відвідувачами бібліотеки і відправити SMS.

В. Взагалі не відправляти SMS, в бібліотеці це недопустимо.

9. Чи можна використовувати мобільні без згоди їхніх власників?

А. Можна, якщо власник – ваш друг.

Б. Це недопустимо.

В. Можна, незважаючи на те, хто для тебе ця людина.

10. Що потрібно зробити з мобільним телефоном перед початком уроку?

А. Зробити мелодію гучніше.

Б. Вимкнути телефон.

В. Перевести телефон у режим «без звуку».

Кожна вірна відповідь на питання оцінюється в 1 бал.

Якщо учень набрав від 10 до 7 балів.

Вітаємо, ви є вихованою людиною і справжнім фахівцем з мобільного етикету! Не приховуйте ваші знання, вони можуть стати в нагоді іншим.

Якщо учень набрав від 6 до 3 балів.

Ви розумієте поняття «мобільна культура», знаєте правила мобільного етикету, але не

завжди дотримуєтеся їх. Будь-ласка, ще раз ознайомтеся з правилами та уважніше ставтеся до інтересів оточуючих.

Якщо учень набрав 2 бали і менше.

У вас низький рівень мобільної культури. Будь-ласка, вивчіть правила мобільного етикету, які розробив національний мобільний оператор, і дотримуйтеся їх, оскільки культурна поведінка – 50% успіху людини у житті.

Розділ 3. Методичні рекомендації батькам

Враховуючи, що батьки готують свою дитину до майбутнього самостійного життя, яке несе в собі численні обов'язки як перед собою, так і перед суспільством, навчально-виховні заклади системи освіти повинні здійснювати організаційно-практичну роботу щодо формування батьківської педагогічної культури. З метою позитивного впливу родини на формування особистості дитини слід усіляко підносити пріоритети родинного виховання, акцентувати увагу батьків на відповідальності сім'ї за виховання і долю дитини (ст. 51 Конституції України).

На батьківських зборах доцільно було б обговорити низку питань, пов'язаних з вихованням дитини у дусі поваги до норм етичного мобільного спілкування.

Аналіз підтверджує, що молодь вчиться правил поведінки, спостерігаючи за іншими. Отже, дієвим механізмом може бути модель поведінки успішних і відомих людей, а для дітей найкращим прикладом можуть бути батьки.

У цьому напрямку робота з батьками учнів передбачає ознайомлення з нормами мобільного етикету, формування батьками мотивації у дитини на коректне використання мобільного телефону.

У контексті проблеми формування мобільної культури молоді необхідно провести кілька батьківських зборів, на яких розглянути питання:

1. Розвиток мобільних технологій та їхній вплив на формування особистості.
2. Новітні форми використання мобільних технологій, таких як «Маячок»: lbs-послуга для родинного користування», суть якої полягає в наступному:

«Маячок» дає змогу дізнатися про місцезнаходження члена сім'ї у вигляді SMS, MMS, на WAP- або WEB-сторінці, а також отримати оповіщення, якщо член родини залишив певний район чи, навпаки, увійшов до нього, – у вигляді SMS або на e-mail. «Маячок» дає змогу створювати абонентську групу («родину»). Щомісяця кожній особі, що входить до списку членів родини, автоматично надходить SMS-повідомлення з номерами абонентів, які можуть визначати її місцезнаходження. Для користування послугою «Маячок» жодне додаткове обладнання не потрібне. Необхідно мати лише мобільний телефон, підключений до мережі «Київстар». А для отримання фрагмента карти з місцезнаходженням членів родини у мобільному телефоні має бути налаштована функція WAP або MMS, або ж потрібен комп'ютер, підключений до мережі Інтернет. Ця послуга є дуже корисною, зважаючи на вуличне насильство та торгівлю людьми.

3. Дорогі мобільні телефони – розкіш чи необхідність? Батькам рекомендується провести роз'яснювальну бесіду з дитиною при купівлі їй мобільного телефону. Доречно пояснити дитині, що основна функція мобільного телефону – спілкування. Також необхідно звернути увагу на загрозу крадіжки і навіть побиття дитини через дорогий мобільний телефон.

Поради дітям щодо їх використання, а особливо таких пристроїв, як фото- та відеокамера. Батькам потрібно привчати дитину як до особистої безпеки, так і безпеки оточуючих в процесі спілкування по мобільному телефону.

4. Поняття «мобільної культури». Основні правила мобільного етикету та необхідність донесення їх до дітей. Запобігання правопорушенням при використанні мобільного зв'язку.

Такі батьківські збори рекомендується провести як відповіді на запитання батьків. На заняття запрошуються шкільні психологи, працівники компанії «Київстар», соціальні працівники, викладачі з етикету. Для успішної організації заняття слід заздалегідь попросити батьків підготувати запитання, власні міркування та зауваження з даної проблематики.

Управління педагогічним процесом здійснює педагог, який повинен спроектувати навчально-виховну роботу, організувати співробітництво сім'ї та навчального закладу, оперативно контролювати хід процесу і вносити відповідні корективи, аналізувати досягнення результатів та виявляти недоліки, оперуючи визначеннями, методами, засобами і формами педагогічного процесу.

Практичні заняття

I. Обговорити з батьками педагогічні ситуації з питань культури поведінки, ставлення до естетичних та етичних цінностей їхніх дітей.

II. Корекційна робота з налагодження взаємовідносин з сином або донькою. Індивідуальні консультації батьків.

Під час обговорення ситуації рекомендується звернути увагу на питання:

1. «Мобільна культура» – як основа етичної поведінки дітей.
2. Обговорення з дитиною причин та наслідків порушення правил мобільного етикету (обговорити реальні приклади).

Головною ідеєю тут виступає бажання дитини бути вихованою і ввічливою людиною, її намагання наслідувати батьків. Пояснення правил мобільного етикету краще проводити з використанням власного прикладу.

3. Роз'яснювальна бесіда з дитиною (залежно від віку) при купівлі їй мобільного телефону.

Було б доречно пояснити дитині, що основна функція мобільного телефону – спілкування, тому не слід купувати багатофункціональні апарати, більшість функцій в яких дитина не буде використовувати, або використовувати некоректно (особлива увага – до використання фото- та відеокамери). Тут також необхідно звернути увагу на загрози крадіжки і навіть побиття дитини, пов'язані з дорогими апаратами. На жаль, таких випадків достатньо. Батькам потрібно привчати дитину до особистої безпеки та безпеки оточуючих у процесі спілкування по мобільному телефону.

4. Як вести бесіду з дитиною (залежно від віку) при підключенні її до послуги «Маячок»?

Як реагувати батькам на виявлення відхилення дитини від маршруту з метою уникнення психологічного протистояння з боку дитини?

Опитування батьків щодо послуги «Маячок» дало можливість виділити дві точки зору. Частина батьків бажають підключити послугу «Маячок». Вони добре пам'ятають себе у школі і вважають, що послуга «Маячок» – хороший засіб для посилення контролю над пересуванням дитини. Вони посилаються на те, що діти не можуть нести повну відповідальність за свою діяльність, знаходити вихід з непростих ситуацій. Єдине побоювання позитивно налаштованих батьків – вірогідність того, що хтось запропонує дітям протидію – програму, що дозволяє змінювати інформацію в SMS-повідомленнях. Ще один цікавий факт – вони вважають, що послуга «Маячок» може врятувати життя дітей, оскільки SMS відправляються всім адресатам одноразово і миттєво.

Інші батьки насторожено поставилися до послуги «Маячок». Вони приводять такі аргументи. Відносини між батьками і дітьми повинні будуватися на довірі, а послуга «Маячок» – це форма повторної перевірки і контролю, своєрідний вираз недовіри. Крім того, говорять про те, як важливо виховувати в дитині самостійність і відповідальність за своє життя, а тотальний контроль цьому заважає. Деякі батьки ставлять під сумнів етичність цього заходу.

Безумовно, кожна людина має право на своє ставлення до тих або інших фактів і явищ, кожен може і повинен вибирати свої пріоритети.

У віці двох років маленька людина починає усвідомлювати себе як індивіда. Дворічні діти розглядають себе вже не просто як продовження навколишнього середовища, а як щось своєрідне, відособлене. Поява у дітей уявлення про автономію природно веде до виникнення у них уявлення про свободу. Незалежна істота — це істота, що має свободу вибору; дитина, що усвідомила, що вона є такою істотою, поза сумнівом прагнутиме дізнатися, яка ж міра її свободи. Отже, нам не слід ні дивуватися, ні турбуватися, коли ми бачимо, що наші дворічні діти йдуть проти нашої волі. Вони просто починають відчувати себе окремими людськими істотами, і в їхніх маленьких голівках з'являються важливі питання щодо волі і контролю над ситуацією – питання, на які вони прагнуть знайти відповіді. В процесі боротьби за свою свободу і протистояння будь-якому її обмеженню відбувається отримання важливої інформації. З'ясувавши межі своєї свободи (і, по збігу, межі терпіння своїх батьків), діти дізнаються, коли їх зазвичай контролюють, а коли вони самі можуть здійснювати контроль над ситуацією. Мудрі батьки надають своїм дітям адекватну інформацію.

І дворічний, і підлітковий вік характеризуються загостренням відчуття індивідуальності. У цьому віці підвищується увага до питань, пов'язаних з контролем, правами і свободами. Тому дворічні діти і підлітки особливо чутливі до будь-яких обмежень.

Підлітковий вік – вік, якого із страхом чекають практично всі батьки. Адже саме цей

відрізок від 12 до 16 років іменують вибухонебезпечним, важким, кризовим, перехідним і навіть доленосним. Період між дитинством і юністю, коли приходить закоханість, але ще ніхто з них не знає, що це таке. Коли відбуваються значні фізіологічні зміни, але всі вони соромляться своєї краси, тому що не знають, добре це чи погано.

Розлучившись з рожевим дитинством і знаходячись на роздоріжжі, підліток жадає скоріше стати дорослим, намагається порвати з жорстким контролем сім'ї і школи, прагне до самостійності, активно шукає себе, причому методом проб і помилок.

Фізичний розвиток, статеве дозрівання, що відбуваються в цьому віці, підкріплюють відчуття дорослості, а помилки, обумовлені соціальною незрілістю, – постійно і безжально відкидають його до дитинства. Вікова драма штовхає його до конфлікту з дорослими, відходу від них, до об'єднання з однолітками, орієнтованості на їх оцінки. Ці оцінки досить часто суперечать загальноприйнятим нормам поведінки і є проявами підліткового негативізму, що може призвести до небажаних наслідків.

Коли який-небудь предмет стає для нас менш доступним, наша свобода мати його стає обмеженою, ми починаємо особливо прагнути до володіння ним. Проте ми рідко усвідомлюємо, що саме психологічний реактивний опір лежить в основі цього прагнення; все, що ми знаємо, це те, що даний предмет нам необхідний. Щоб якось пояснити самим собі своє бажання отримати недоступний предмет, ми починаємо приписувати йому позитивні якості.

Фахівці з дитячої і підліткової психології попереджають: надмірне захоплення мобільним зв'язком може спровокувати серйозні психологічні проблеми. Мобільний телефон поступово замінює нормальне людське спілкування, що утруднює адаптацію дітей у суспільстві.

Крім того, широке використання мобільних телефонів збільшило здатність дітей організовувати своє соціальне життя поза зоною контролю з боку батьків. У рекламі компаній мобільного зв'язку підкреслюється, що батьки мають можливість постійно контролювати місцезнаходження своїх дітей, проте з точки зору дітей і підлітків користування мобільним телефоном збільшує їх автономію і підвищує латентність соціальних дій.

Важливим є те, що у віртуальному просторі, на відміну від реального світу, батьки і вчителі ще не навчилися розбиратися з тими мотивами, які дозволяють дітям спрямовувати свою діяльність в певне русло. Одна з причин, через яку батьки і вчителі багато в чому не справляються із своїм завданням, полягає в тому простому факті, що діти розбираються в комп'ютерних технологіях набагато краще, ніж їхні батьки.

Старше покоління в роки свого навчання і в школі, і у вищих навчальних закладах не мало можливості користуватися комп'ютерами у тій мірі, в якій сьогодні користуються їхні діти. І сьогодні батьки знаходяться в не вигідному положенні по відношенню до своїх дітей, оскільки знання дітей у сфері комп'ютерних технологій багато в чому перевершують знання старших членів сім'ї. Відповідно, одним з чинників, що сприяє девіантній поведінці в кіберпросторі дітей і підлітків, є відсутність контролю з боку батьків за захопленнями дітей. Це наслідки не тільки занедбаності дітей. «Важка» дитина може вирости і в цілком

благополучній повній сім'ї. Батьки роблять помилки в спілкуванні з дітьми і їх вихованні незалежно від свого віку, матеріального добробуту або рівня освіти.

Запропонуємо деякі педагогічні поради батькам щодо запобігання упередженому ставленню дітей до послуги «Маячок».

Створення психологічно-комфортного «виховного» середовища в сім'ї на засадах довірливої, толерантної міжособистісної взаємодії батьків і учнів – найвагоміша умова розвитку позитивного самопочуття дитини, набуття моральних цінностей.

Узгодження дій дорослих з дітьми, пошук взаєморозуміння можливі у процесі їхнього конструктивного спілкування, під час якого батьки виявляють повагу й позитивне ставлення до дитини, відкриті до її думки, приймають її незалежно від того, якою імпульсивною й афективною є її поведінка. Таке спілкування не ставить за мету звинувачувати школяра у чомусь, підтверджувати його провину чи хибність суджень. Натомість, воно передбачає вирішення проблеми – обговорення доцільності батьківських вимог і бажань дітей, розгляд можливих наслідків у разі недотримання соціальних норм, спільне прийняття найоптимальнішого розв'язання.

Заборони також не є гарантією зміни поведінки учнів і виконання ними педагогічних вимог, оскільки не забезпечують простір для їхнього морального міркування й рефлексії власних дій. Хоча вони інколи підкорюються цим настановам, їхні погляди й прагнення залишаються попередніми. Щоби спонукати учнів до дотримання соціально цінних норм, важливо, насамперед, викликати у них негативне ставлення до вчинків, небезпечних або шкідливих для суспільного життя (наси́льство, вбивство тощо).

Якщо батьки не залучають учнів до різноманітних справ, тоді вони мають вільний час і не знають, як ним скористатися, тому починають захоплюватися різними розвагами, зокрема надмірним, без вибору й самоконтролю, переглядом телепрограм, різноманітних фільмів й комп'ютерними іграми, в яких переважає войовнича тематика, сцени насильства; бродяжництвом. Кожна діяльність володіє значним потенціалом для виховання особистості – її інтересів, здібностей, соціальної поведінки, моральних якостей тощо. Виховне значення діяльності залежить від процесу її організації. У зв'язку з цим батькам слід дотримуватися певних умов:

- викликати в учнів інтерес до послуги, залучати до неї не примусово;
- підтримувати їхню ініціативу, активну позицію у процесі діяльності;
- не карати дитину, ускладнюючи взаємовідношення;
- разом з учнями визначати мету діяльності, створювати позитивні очікування щодо її результатів та процесу організації, допомагати дітям досягти успіхів у процесі діяльності.

Батькам важко впливати на поведінку своїх дітей, якщо вони не привчають їх до певного порядку й дисципліни. З цією метою доцільно залучати учнів до визначення правил поведінки усіх представників сім'ї. Ці правила у першу чергу охоплюють конкретні дії учнів стосовно різних сфер життя в сім'ї. Вони повинні визначати обов'язки дітей, особливості

дотримання режиму життя, ставлення та участь в різних видах діяльності, значущої для благополуччя сім'ї. Бажано, щоб правила поведінки уточнювали час і можливості перегляду учнями телепрограм, користування комп'ютером, перебування у тих чи інших місцях тощо. Визначення правил необхідне для привчання учнів до дисципліни та формування у них умінь самоконтролю й саморегуляції поведінки.

Формувати правила доцільно як інформаційні судження, а не як директивні настанови. Їхній зміст повинен охоплювати можливі наслідки, що уточнюють конкретну поведінку учнів у разі невиконання правил.

Будь-якій дитині з будь-якої сім'ї в першу чергу потрібна батьківська любов. Упевненість в тому, що хтось любить її від щирого серця, абсолютно безкорисливо. Таке можуть тільки батьки.

Якщо дитина категорично відмовляється встановлювати на свій телефон послугу «Маячок», то батьки в жодному разі не повинні тиснути на її рішення. Оскільки це може викликати зворотній ефект та призвести до негативних наслідків сприйняття реальності. Дитина, відчуваючи тиск з боку батьків, навпаки може утвердитися у своєму рішенні.

У випадку, коли дитина начебто відмовляється, але її поведінка виказує певні сумніви щодо свого рішення, батькам слід досить обережно наводити аргументи, які акцентують на турботі за безпеку дитини.

Однак не виключаємо ситуації, коли дитина погоджується, але вимагає від батьків зустрічного кроку у вигляді встановлення послуги на їх мобільний телефон. У цьому випадку батькам слід піти назустріч. Цим кроком вони наголошують на тому, що вони є єдиною сім'єю, де всі члени піклуються один про одного. Функція контролю зводиться до мінімуму, а стосунки базуються на принципі взаємної довіри батьків та дітей.

Отже, основою в будь-яких відносинах близьких людей є довіра. Довіряйте своїй дитині і говоріть з нею з позиції дорослої людини, криком ви ніколи нічого не доб'єтесь. З криком і покараннями ви будете звичайною мамою і татом, а ви повинні стати дитині друзями. Друзями, з якими вона може поділитися своїми думками, проблемами, що її хвилюють.

III. Підбиття підсумків обговорених ситуацій.

ДОДАТОК 1
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАКАЗ
м. Київ

№ 420 від 24.05.2007

***Про використання мобільних
телефонів під час навчального процесу***

На виконання рішення колегій Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 27 квітня 2007 року та з метою підвищення рівня організації навчально-виховного процесу

НАКАЗУЮ:

1. Заборонити з 1 вересня 2007 року використання мобільних телефонів у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах усіма учасниками навчально-виховного процесу під час проведення навчальних занять.

2. Міністрові освіти і науки Автономної Республіки Крим, начальникам управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, керівникам вищих, професійно-технічних та загальноосвітніх навчальних закладів за участю учнівського, студентського, батьківського та інших органів самоврядування визначити порядок користування мобільним зв'язком у навчальних закладах.

3. Відділу позашкільної освіти, виховної роботи та захисту прав дитини (Рудковська Р.А.), Українському науково-методичному центру практичної психології та соціальної роботи (Панок В.Г.) спільно із Академією педагогічних наук України, Академією медичних наук України вивчити питання і розповсюдити науково - обґрунтовані дані щодо впливу мобільного зв'язку на стан психічного та фізичного здоров'я дітей.

4. Директору Українського державного центру позашкільної освіти (Ткачук В.В.) спільно із операторами стільникового зв'язку до 1 вересня 2007 року розробити Положення Всеукраїнського конкурсу на краще використання мобільних телефонів для отримання інформації в усіх галузях знань.

5. Опублікувати даний наказ в Інформаційному збірнику та розмістити на сайті Міністерства освіти і науки України.

6. Контроль за виконанням даного наказу покласти на першого заступника Міністра Жебровського Б.М.

Міністр

С.М.Ніколаєнко

ДОДАТОК 2

МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО

Цей Меморандум про співробітництво (далі – «Меморандум») укладений 10 липня, 2007 року в місті Києві між:

Закритим акціонерним товариством «Київстар Дж.Ес.Ем.», місцезнаходження якого: м. Київ, неторони

та

Міністерством освіти і науки України, місцезнаходження якого: м. Київ, проспект Перемоги, 10, в особі Міністра освіти і науки України Ніколаєнка С.М., діючого на підставі Положення, з іншої сторони.

В подальшому при спільному згадуванні називатимуться «Сторони», а окремо – «Сторона».

Беручи до уваги спільні інтереси Сторін у проведенні соціальної політики в сфері науки і освіти, зокрема в напрямку забезпечення належних умов для ефективного навчально-виховного процесу в системі загальної середньої освіти України;

враховуючи соціально направлену складову діяльності ЗАТ «Київстар Дж.Ес.Ем.», одним із основних пріоритетів якої є всебічний розвиток та підтримка освітнього, наукового, науково-технічного потенціалу України, формування у дітей та молоді духовності, відповідального ставлення до цінностей громадянського суспільства, а також моральної, етичної, естетичної та правової культури;

вирішили укласти цей Меморандум про наступне:

1. Сторони визначили цілі та принципи:

1.1. Всебічне та взаємовигідне співробітництво в напрямку проведення освітньої та виховної роботи, а саме поширення та роз'яснення правил та норм етики користування мобільним зв'язком серед учасників навчально-виховного процесу під час проведення занять.

1.2. Взаємна співпраця з метою організації та проведення для учнів загальноосвітніх навчальних закладів конкурсу з робочою назвою «На краще використання мобільного телефону для отримання інформації в усіх галузях знань».

1.3. Взаємне залучення організаційних та фінансових ресурсів для реалізації подальших дій.

2. З метою реалізації цілей та принципів Сторони погодили здійснення подальших дій:

2.2. Проведення зустрічей з метою обговорення можливого партнерства, у відповідності до задекларованих цілей та принципів.

2.3. Розгляд фінансових та організаційних можливостей участі Сторін у планованих заходах.

2.4. Визначення орієнтовного плану заходів щодо приведення навчально-виховного процесу у відповідність до Наказу Міністерства освіти та науки України «Про використання мобільних телефонів під час навчального процесу», в тому числі поширення та роз'яснення учасникам навчально-виховного процесу правил та норм етики користування мобільним зв'язком.

2.5. Організація спільних нарад, прес-конференцій та інших громадських та публічних заходів.

3. Сторони погодили, що положення цього Меморандум матимуть чинність протягом навчального року 2007/2008. У випадку, якщо Сторони в зазначений строк не вчинять дій, спрямованих на реалізацію своїх намірів або не укладуть додатковий протокол про встановлення нового строку – цей Меморандум втрачає чинність.

4. Цей Меморандум не є попереднім договором у розумінні п.4 ст.635 Цивільного кодексу України та п.6 ст.182 Господарського кодексу України, та не покладає на Сторони відповідних юридичних наслідків.

5. Кожна Сторона самостійно несе витрати, пов'язані із здійсненням заходів, передбачених цим Меморандумом до укладення інших угод та договорів.

6. Цей Меморандум підписано в двох примірниках, що мають однакову юридичну силу, по одному для кожної із Сторін

В засвідчення вищевикладеного цей Меморандум підписано повноважними представниками Сторін у місці і в дату, що першою зазначено вище.

Від ЗАТ «Київстар Дж.Ес.Ем.»	Від Міністерства освіти і науки України
Ігор Литовченко Президент	Станіслав Ніколаєнко Міністр освіти і науки України

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Розділ 1. Методичні основи організації навчально-виховної роботи з проблеми формування «мобільної культури».....	5
Розділ 2. Напрямки до обговорення питання популяризації правил мобільного етикету серед молоді.....	6
Розділ 3. Методичні рекомендації батькам.....	13
Додаток 1.....	19
Додаток 2.....	20

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

